

6.2. De Vlaamse Gezondheidsdoelstellingen 1998 - 2002

Om het preventief gezondheidsbeleid en acties hieromtrent in de Vlaamse Gemeenschap te oriënteren, werden door de Vlaamse overheid vijf gezondheidsdoelstellingen uitgewerkt. De gezondheidsdoelstellingen 1998 - 2002 zijn gebaseerd op de aanbevelingen van de W.G.O., het advies van de Vlaamse Gezondheidsraad en de sinds 1993 jaarlijks geregistreerde Vlaamse gezondheidsindicatoren. Gezien het ontwerp van de gezondheidsenquête de formulering van de doelstellingen vooraf ging, kon niet expliciet rekening gehouden worden met deze doelen. Toch bevat de Gezondheidsenquête-1997 heel wat basisgegevens die zullen toelaten om in de toekomst na te gaan of men de gestelde objectieven heeft bereikt.

6.2.1. Doelstelling 1

In het jaar 2002 moet het aantal rokers in Vlaanderen, zowel voor vrouwen als voor mannen en specifiek voor jongeren, met 10% gedaald zijn.

In de Vlaamse Gemeenschap wordt nog heel veel gerookt : 29% van de bevolking, 15 jaar en ouder, in het Vlaams Gewest zijn rokers. De meerderheid van hen (24%) rookt dagelijks en bijna één derde van hen (9%) rookt meer dan 20 sigaretten per dag.

Kerngetallen

Het aantal rokers (in %), Vlaamse Gemeenschap, Gezondheidsenquête, België, 1997.

	Vlaams Gewest			Brussels Gewest		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
15 jaar en ouder						
Roker (%)	36	22	29	38	28	33
Dagelijkse roker (%)	29	19	24	31	24	27
Zware roker (≥ 20 sig/dag) (%)	12	7	9	15	9	12
N	1449	1467	2916	1153	1247	2400
15 - 19 jaar						
Roker (%)	34	22	28	34	32	33
Dagelijkse roker (%)	23	17	20	24	30	27
Zware roker (≥ 20 sig/dag) (%)	8	2	5	12	0	6
N	110	96	207	61	58	119

Het percentage rokers bij jongvolwassen personen¹, 15 tot 19 jaar, is zeker ook hoog. Opmerkelijk is het hoge percentage zware rokers bij jongens in deze jonge leeftijdsgroep.

¹ Het aantal observaties in deze leeftijdsgroep is beperkt.

Personen met een diploma van hoger onderwijs of in de hoogste inkomensgroep roken minder en hebben een lager percentage zware rokers.

Heel wat indicatoren, waarvoor gegevens beschikbaar zijn in de Gezondheidsenquête-1997, geven aanwijzingen dat de gezondheidsstatus van rokers minder goed is dan deze van niet rokers.

6.2.2. Doelstelling 2

In het jaar 2002 moet de consumptie van vetrijke voeding op significante wijze gedaald zijn ten voordele van vetarme en vezelrijke voeding.

In het Vlaams Gewest eet iets meer dan de helft van de bevolking dagelijks minstens 2 porties groenten of fruit. In het Brussels Gewest is dit minder. Mannen eten duidelijk minder fruit en groenten. Dit is ook zo voor adolescenten en jong volwassenen.

In het Vlaams Gewest heeft de bevolking eerder een lichte voorkeur aan vezelrijker brood. Dit is niet zo in het Brussels Gewest.

Bij consumptie van melkproducten worden, vooral in het Vlaams Gewest, eerder vetarme producten genomen.

Slechts 24% van de bevolking in het Vlaams en 18% in het Brussels Gewest gebruikt geen vetproducten op het brood. Bij gebruik van vetproducten op brood wordt in het Vlaams Gewest door twee derde van de gebruikers margarine genomen. Meestal is het dan ook nog dieetmargarine. In het Brussels Gewest wordt meer boter gebruikt dan margarine; dieetmargarine wordt relatief weinig genomen.

Kerngetallen

Voedingsgewoonten, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997.

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Minder dan 2 porties groenten of fruit per dag	1722	52	1748	44	3470	48
Voorkeur aan vezelarm brood	1699	41	1726	40	3425	40
Voorkeur voor vetrijke melkproducten	1701	23	1731	20	3432	21
Vet op brood	1716		1746		3462	
geen		23		25		24
boter		23		22		22
margarine		26		21		24
dieetmargarine		25		31		28

Voedingsgewoonten, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997.

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Minder dan 2 porties groenten of fruit per dag	1455	61	1551	49	3006	55
Voorkeur aan vezelarm brood	1432	62	1533	54	2965	58
Voorkeur voor vetrijke melkprodukten	1428	40	1532	36	2960	38
Vet op brood	1442		1552		2994	
geen		17		18		18
boter		40		40		40
margarine		24		23		24
dieetmargarine		13		15		14

6.2.3. Doelstelling 3

In het jaar 2002 moet de borstkankerscreening bij vrouwen doelmatiger verlopen. Het aandeel van de screenings bij de doelgroep van 50-69 jaar moet toenemen tot 80%. Het aantal vrouwen uit de specifieke doelgroep dat bereikt wordt moet toenemen tot 75%.

In het Vlaams Gewest heeft bijna één derde van de vrouwen uit de doelgroep nog nooit een mammografisch onderzoek gehad. Slechts 45% heeft het onderzoek gehad in de laatste 2 jaar. Er zijn aanwijzingen voor overscreening: vrouwen die een mammografisch onderzoek hadden in de laatste 2 jaar doen dit onderzoek vaker, nl. jaarlijks, dan noodzakelijk, zoals aangegeven door de Europese richtlijnen. Deze richtlijnen stellen een frequentie van één preventief mammografisch onderzoek om de 2 jaar. Preventie wordt in 77% als reden aangegeven voor het laatste mammografisch onderzoek. Bijna twee derde van deze preventieve onderzoeken gebeurden op aanraden van een arts. Eén derde gebeurde als antwoord op een uitnodigingsbrief.

Kerngetallen**Borstkankerscreening d.m.v. mammografie, vrouwen 50-69 jaar, Vlaamse Gemeenschap, Gezondheidsenquête, België, 1997.**

	Vlaams Gewest		Brussels Gewest	
	N	%	N	%
Mammografie	408		322	
nog nooit		32		27
in laatste 2 jaar		45		58
in laatste jaar		25		38
Reden voor de laatste mammografie	275		249	
uitnodigingsbrief		27		4
preventief onderzoek op aanraden arts		50		76
abnormaliteit		13		8

In het Brussels Gewest heeft 27% van de vrouwen uit de doelgroep nog nooit een mammografisch onderzoek gehad; 58% heeft het onderzoek gehad in de laatste 2 jaar. Er zijn duidelijke aanwijzingen voor overscreening. De reden voor de laatste mammografie was in 80% een preventief onderzoek: 76% van de onderzoeken was op aanraden van een arts en slechts 4% was als gevolg van een uitnodigingsbrief.

6.2.4. Doelstelling 4***In het jaar 2002 moet het aantal dodelijke ongevallen in de privésfeer en in het verkeer afnemen met 20%.***

In het Vlaams Gewest had 4% van de bevolking, 15 jaar en ouder, een ongeval in de twee maanden voor de bevraging. Dit ongeval was ernstig genoeg zodat men minstens gedurende één dag de normale dagelijkse activiteiten niet kon doen. 11% van deze ongevallen waren verkeersongevallen, bijna één vierde was een ongeval in de privésfeer. Arbeidsongevallen waren echter de voornaamste oorzaak van de ongevallen (33%).

In het Brussels Gewest had 6% van de bevolking een ongeval in de laatste twee maanden voor de bevraging. Respectievelijk 13% en 28% waren verkeersongevallen en ongevallen in de privésfeer. Arbeidsongevallen waren 18% van de ongevallen.

Door de personen (5% van de bevolking in het Vlaams Gewest) die een invaliditeit of handicap rapporteerden, werden verkeersongevallen en ongevallen in de privésfeer als oorzaak aangegeven in respectievelijk 5% en in 3% van de gevallen. In het Brussels Gewest zijn deze cijfers respectievelijk 7% en 5%.

Van de bevolking, 15 jaar en ouder, draagt toch nog 30% in het Vlaams Gewest tot 37% in het Brussels Gewest vooraan in de auto niet altijd een veiligheidsgordel. Achteraan is dit percentage nog veel hoger, namelijk 70% (Vlaams Gewest) en 75% (Brussels Gewest).

Nog geen twee derden van de bevolking 15 jaar en ouder in Vlaams Gewest weet wat het toegelaten alcoholgehalte in het bloed voor een bestuurder is. In het Brussels Gewest is dit percentage minder dan de helft van de bevolking.

Kerngetallen**Ongevallen, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997.**

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Ongevallen in de 2 maanden voor de bevraging*	1440	4	1459	3	2899	4
% hiervan	58		42		100	
door verkeersongeval		8		15		11
door ongeval in privésfeer		15		37		24
Invaliditeit of handicap	1742	5	1770	5	3512	5
% hiervan	101		92		193	
door verkeersongeval		3		7		5
door ongeval in privésfeer		0,5		5		3
Gebruik van autogordel*						
vooraan	1428	67	1444	73	2872	70
achteraan	1207	31	1327	26	2534	29
Kennis toegelaten alcoholgehalte in het bloed*	1471	68	1516	54	2987	61

* : 15 jaar en ouder

Ongevallen, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997.

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Ongevallen in de 2 maanden voor de bevraging*	1138	6	1229	6	2367	6
% hiervan	62		71		133	
door verkeersongeval		13		14		13
door ongeval in privésfeer		18		32		28
Invaliditeit of handicap	1463	11	1565	8	3028	9
% hiervan	135		132		267	
door verkeersongeval		6		7		7
door ongeval in privésfeer		4		5		5
Gebruik van autogordel*						
vooraan	1126	61	1186	65	2312	63
achteraan	979	26	1112	24	2091	25
Kennis toegelaten alcoholgehalte in bloed*	1237	57	1334	36	2571	43

* : 15 jaar en ouder

6.2.5. Doelstelling 5

In het jaar 2002 moet de preventie van infectieziekten op significante wijze worden verbeterd, met name door het verder verhogen van de vaccinatiegraad voor aandoeningen als polio, kinkhoest, tetanos, difterie, mazelen, bof en rubella.

In het kader van de Gezondheidsenquête-1997 werd de vaccinatiegraad van de bevolking 15 jaar en ouder nagegaan voor 3 ziekten : tetanos, griep en rubella (enkel bij vrouwen). Voor andere ziekten zoals polio, difterie, mazelen, bof, ... , werd geoordeeld dat andere bronnen, o.a. gegevens van Medisch School Toezicht, Kind en Gezin, Huisartsenpeilpraktijken, reeds voldoende informatie aanbrachten.

In het Vlaams Gewest is 36% van de bevolking, 15 jaar en ouder, in de laatste 10 jaar niet gevaccineerd tegen tetanos. Dit percentage is hoger bij vrouwen en op oudere leeftijd. Zo is de vaccinatiegraad van de

leeftijdsgroepen 55 jaar en ouder geen 50%. De vaccinatiegraad is ook lager in lagere socio-economische groepen van de bevolking.

De vaccinatiegraad in het Vlaams Gewest (64%) is substantieel lager in vergelijking met het Brussels (70%) en Waals Gewest (74%)

Vergetelheid is de voornaamste reden (58%) die men aangeeft om niet voor tetanos gevaccineerd te zijn.

Globaal heeft 14% van de bevolking, 15 jaar en ouder, een vaccinatie tegen de griep gehad. Beperkt tot de doelgroep, nl. personen 65 jaar en ouder of personen met specifieke ziekten zoals hart- en vaatandoeningen, longaandoeningen, chronische nieraandoeningen, suikerziekte, ..., is de vaccinatiegraad 34%. Redenen voor het niet nemen van de griepvaccinatie is het twijfelen aan de doeltreffendheid (51%) of nalatigheid (32%). De vaccinatie gebeurt heel vaak op eigen vraag (46%) of op aanraden van de huisarts (43%). De rol van de huisarts is groter in de lagere socio-economische groepen van de bevolking.

De vaccinatiegraad voor rubella is 75%, de immunisatiegraad is 84%. Bij jongvolwassen vrouwen (15-34 jaar) zijn deze cijfers respectievelijk 85% en bijna 90%. De voornaamste reden voor niet vaccinatie is de verworven immuniteit door het doormaken van de ziekte (55%) en nalatigheid (22%).

Kerngetallen

Vaccinatiegraad voor tetanos, griep, rubella, 15 jaar en ouder, Vlaamse Gemeenschap, Gezondheidsenquête, België, 1997.

	Vlaams Gewest						Brussels Gewest					
	Mannen		Vrouwen		Totaal		Mannen		Vrouwen		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Tetanos	1406	73	1422	54	2828	64	1171	76	1273	65	2444	70
Griep*	410	35	494	32	904	34	420	28	516	35	936	32
Rubella			809	75					627	63		

* : Doelpopulatie voor griepvaccinatie : 65 jaar en ouder, of 15-64 jaar met chronische aandoeningen (hart, longen, nieren, diabetes)